

Archeologienota
Poperinge, Rekhof 12-18
Deel 3: Programma van maatregelen

Inhoud

1	Gemotiveerd advies.....	3
2	Programma van maatregelen.....	6
2.1	Administratieve gegevens.....	6
2.2	Aanleiding van het vooronderzoek.....	7
2.3	Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem.....	7
2.4	Vraagstelling en onderzoeksdoelen.....	8
2.5	Onderzoeksstrategie, –methode en -technieken.....	9
	Algemene methodologie.....	9
	Specifieke Methodologie.....	10
	Aanvullende proefputten.....	12
2.6	Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.....	13
3	Lijst met figuren.....	13

1 Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed op het terrein. Niet alle vooropgestelde onderzoeksvragen die bij archeologisch vooronderzoek relevant zijn konden bijgevolg beantwoord worden (zie verslag van resultaten 2.3 Besluit). Het advies van BAAC bvba luidt dat verder vooronderzoek moet uitgevoerd worden na het slopen van de aangeduide bouwvolumes binnen het onderzoeksgebied. Het desbetreffende programma van maatregelen wordt hier verder opgemaakt.

Uit de resultaten van het bureauonderzoek bleek dat de bodem in bijna het gehele plangebied slechts lokaal licht verstoord is. Dit betekent dat potentieel in het plangebied aanwezige archeologische waarden nog intact kunnen zijn.

Vooraleer de opportuniteit van vooronderzoek met ingreep in de bodem af te wegen, werd eerst de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen. Als eerste meent BAAC dat een extra bureauonderzoek, met uitvoerige archiefstudie, geen extra informatie zal opleveren. Een groot deel van het onderzoeksgebied is vermoedelijk onverstoord gebleven en lijkt een stabiel bodemgebruik gekend te hebben vanaf de loop van de 18de eeuw, waardoor de kans op het aantreffen van intacte archeologische waarden hoog is.

De beschikbare overige methoden binnen een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, te weten geofysisch onderzoek, veldkartering en landschappelijk bodemonderzoek, kunnen in dit dossier op zichzelf stand niet leiden tot een voldoende gefundeerde uitspraak of in het terrein nog behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn.

Geofysisch onderzoek spoort anomalieën in de bodem op. De discipline is geleend van de geologie en baseert zich op het feit dat nederzetting en bodemverwerking in het verleden de eigenschappen van de bodem op die plaats wijzigen. De wijziging kan bestaan uit een wijziging van materiaal, korrelgrootte, vochtgehalte en toevoegingen. De verschillende geofysische methoden detecteren het verschil tussen de gewijzigde en niet gewijzigde bodem, maar zijn afhankelijk van de fysische eigenschappen, de diepte en grootte van het te detecteren spoor.

De meest gebruikte methoden zijn magnetometrie, resistiviteitsmetingen en elektromagnetisme (grondradar). Resistiviteit van de bodem meet in hoofdzaak fundamenteën, muren en greppels en is sterk afhankelijk van het vochtgehalte. Een hoog vochtgehalte geeft een lage weerstand en omgekeerd. Magnetometrie meet de variatie van het magnetisch veld van een lokale bodem ten opzichte van het aardmagnetisch veld. Het is toepasbaar bij greppels, ovens, baksteen en ploegvoren (ridge and furrow). Het is minder toepasbaar voor paalkuilen of graven, omdat deze vaak met hetzelfde materiaal werden gevuld als waarmee ze eerst werden gegraven. Grondradar (GPR) en metaaldetectie behoren beide tot de categorie van elektromagnetische methoden. De grondradar meet de snelheid waarmee een elektromagnetische golf (tussen 80MHz en 1GHz) in de bodem wordt verstuurd en de reflectie ervan met een antenne weer ontvangt. Verschillen in de bodem reflecteren/refracteren op een andere manier ten opzichte van de achtergrond en worden op die manier gedetecteerd. Hogere frequenties geven meer detail, maar reiken minder diep en omgekeerd. De grondradar werkt in zeer

droge omstandigheden, detecteert onder bestrating en geeft informatie over diepte en de dikte van bodemlagen. Deze methode werkt minder goed in natte bodem en in het bijzonder in klei.

Gezien het feit dat er een grote kans bestaat op een complexe stratigrafie die verband houdt met de langdurige occupatie van het terrein en het feit dat een groot deel van de eventuele archeologische waarden uit grondsporen en/of vondsten zullen bestaan, zullen de resultaten van een geofysisch onderzoek – indien ze al iets opleveren – lastig te interpreteren zijn en zal een definitieve interpretatie van de gegevens die door een dergelijk onderzoek kunnen worden gegenereerd afhankelijk zijn van een ondersteunende ingreep in de bodem.

Een **veldkartering** kan enkel een indicatie aangeven uit welke perioden vondsten in de bouwvoor aanwezig zijn. Het ontbreken van vondsten kan hierbij niet direct worden geïnterpreteerd als het afwezig zijn van archeologische waarden: indien de bodem juist intact is, zijn aan het oppervlak geen materialen te vinden. Het onderzoeksterrein is echter reeds in gebruik genomen en het oppervlak is volledig bebouwd en/of verhard. Daardoor is bijgevolg een veldkartering waarbij een visuele inspectie van het terrein wordt uitgevoerd niet van toepassing.

Uit het bureauonderzoek bleek dat de verwachting binnen het terrein voor de aanwezigheid van intacte vuursteenconcentraties eerder laag is. Dit omwille van het feit dat de originele bodem in de loop der eeuwen naar alle waarschijnlijkheid niet meer intact is en “verstoord” door de verwachte jarenlange occupatie in latere periodes. Bijgevolg is een **landschappelijk bodemonderzoek** in de vorm van boringen om de gaafheid van het bodemprofiel te bepalen voorafgaand aan een proefsleuven-/puttenonderzoek overbodig. Een duidelijk beeld van de opbouw van de bodem kan beter worden verkregen uit de profielregistratie tijdens een proefsleuven- of proefputtenonderzoek. Het ligt immers niet binnen de verwachting dat tijdens de aanleg van deze sleuven kwetsbare vuursteenconcentraties vernietigd zullen worden. Deze methoden zijn daarentegen zeer geschikt om het terrein te onderzoeken op de aanwezigheid van archeologische sites die bestaan uit grondsporen.

Op basis van de uitgevoerde bureaustudie wordt door BAAC Vlaanderen bvba een vooronderzoek met ingreep in de bodem geadviseerd. Dit vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. Een **vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven** heeft als doel om een (voornamelijk horizontaal) ruimtelijk inzicht te verkrijgen van de te onderzoeken zones en de aanwezigheid van archeologische waarden in de vorm van sporen in te schatten. Door een beperkt, maar statistisch representatief deel van dat terrein te onderwerpen aan een archeologisch onderzoek, kunnen er uitspraken gedaan worden over de archeologische waarde van de totaliteit van het terrein. Dit representatief staal laat ons daarnaast ook toe om de archeologische verwachting te toetsen en een gefundeerde uitspraak te doen over de totale archeologische waarde van het terrein en over het kennispotentieel van een mogelijk vervolgtraject.

Een belangrijk voordeel van deze methode is de beperkte impact van dit onderzoek op het bodemarchief tegenover een erg hoge betrouwbaarheid van de resultaten.

Samengevat komen vrijwel alle ruraal gelegen terreinen in aanmerking voor een proefsleuvenonderzoek. Uitzonderingen zijn echter terreinen (of delen van terreinen) met een hoge verwachting voor muurwerkarcheologie, een verwachting op een complexe antropogene bodemstratigrafie en vuursteenconcentraties. Deze worden immers beter onderzocht aan de hand van respectievelijk proefputten. Voor het plangebied aan het Rekthof te Poperinge kan verwacht worden dat mogelijk een complexe stratigrafie aanwezig is aan de straatzijde ervan. Indien dit tijdens het archeologische vooronderzoek effectief het geval blijkt te zijn, dient het proefsleuvenonderzoek aangevuld te worden met proefputten om zodoende een volledig zicht te krijgen op de verticale stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones.

De keuze om het vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren in de vorm van proefsleuven in plaats van proefputten kan als volgt worden gemotiveerd:

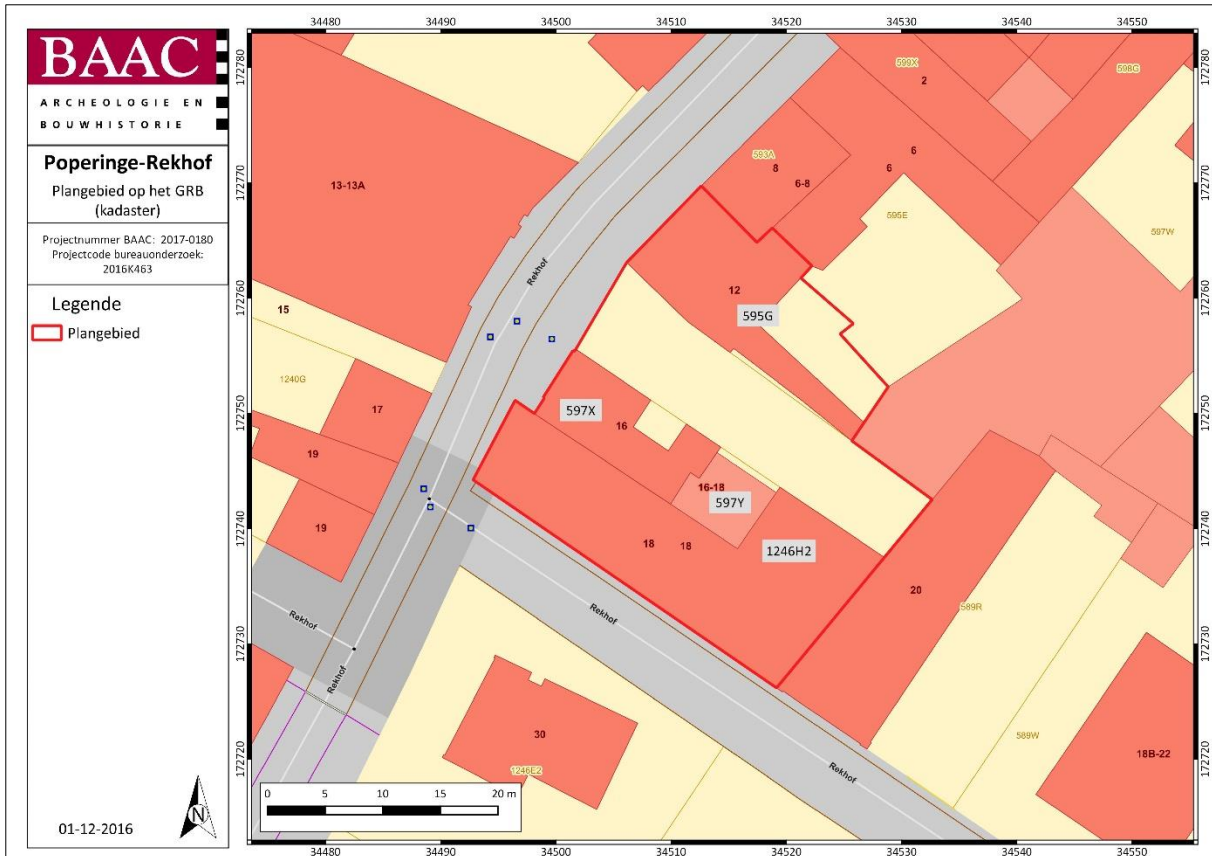
- Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het terrein, dat aan de rand van de historische stadskern van Poperinge gelegen is, geen zeer intensieve langdurige bewoning heeft gekend. Enkel in het westen van het plangebied; langs het Rekhof, heeft waarschijnlijk bewoning gestaan. De achtererven zijn voornamelijk onbebouwd gebleven. Hierdoor wordt binnen het plangebied geen complexe antropogene stratigrafie verwacht. Bij sites zonder verwachting voor complexe stratigrafie zijn proefsleuven het uitgangspunt.
- Een proefputtenonderzoek vormt enkel het uitgangspunt bij terreinen met een middelhoge tot zeer hoge of bijzondere archeologische verwachting waarbij zeker een complexe antropogene stratigrafie met mogelijk meerdere relevante archeologische niveaus wordt verwacht. Proefputten dienen bij een proefsleuvenonderzoek wel te worden aangewend als aanvulling indien blijkt dat er bepaalde zones zijn binnen het plangebied voorkomen waar er onvoldoende zicht bestaat op de verticale stratigrafische opbouw. Voor het plangebied is dit mogelijk het geval voor de zone die aan het Rekhof grenst.
- Proefsleuven, eventueel aangevuld door proefputten, geven een gedetailleerd inzicht in de bodemopbouw van het terrein. Bijgevolg is een landschappelijk bodemonderzoek in de vorm van boringen om de gaafheid van het bodemprofiel te bepalen voorafgaand aan een proefputtenonderzoek overbodig. Een duidelijk beeld van de opbouw van de bodem kan zelfs beter worden verkregen uit de profielregistratie tijdens een proefsleuvenonderzoek.

2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Naam site:	Poperinge, Rekhof 12-18
Onderzoek:	Archeologienota met uitgesteld vooronderzoek
Ligging:	Rekhof 12-18 8970 Poperinge
Kadaster:	Poperinge, Afdeling 1, Sectie F percelen: 595g, 597x, 597y, 1246h2
Coördinaten:	Noord x: 34512.62 y: 172769.75 Oost x: 34532.65 y: 172742.54 Zuid x: 34519.15 y: 172726.20 West x: 34492.82 y: 172744.25
Opdrachtgever:	M.B.V. Ontwikkeling Proones 27 8970 Poperinge
Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba; 2015/00020 Hendekenstraat 49 9968 Assenede
Projectcode BAAC Vlaanderen:	2017-0180
Projectcode bureauonderzoek:	2016K463
Veldwerkleider bureauonderzoek:	Ben Terryn / 2015/00059

Figuur 1: Situering van het onderzoeksgebied op de Kadasterkaart

2.2 Aanleiding van het vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is een geplande bouwaanvraag. De aanleiding staat uitvoeriger beschreven in het verslag van resultaten (1.3.2).

Vanwege het feit dat de terreinen momenteel nog bebouwd zijn en dus ontoegankelijk zijn, gaat het hier om een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit betekent dat het vooronderzoek, indien uit het bureauonderzoek blijkt dat dit nodig is, pas op een later tijdstip, na het de sloop van de bebouwing kan worden uitgevoerd.

Bij het slopen van de bestaande bouwvolumes moet rekening gehouden worden dat de ondergrond en de daarin bewaarde archeologische waarden zo min mogelijk worden verstoord. Bij het slopen mag daarom enkel bovengronds gesloopt worden. Bestaande funderingen, kelders en andere ondergrondse bouwvolumes dienen te worden gevrijwaard van sloop totdat het archeologische (voor)onderzoek is afgerond.

2.3 Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Op basis van het bureauonderzoek kan worden gesteld dat de kans groot is dat in het plangebied intacte archeologische waarden worden gevonden. De resultaten van het bureauonderzoek werden uitvoerig beschreven van het verslag van resultaten (1.4).

2.4 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van dit vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm proefsleuven is uitspraak te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van het onderzoeksterrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van het terrein op te graven. Het verwerven van inzicht in de stratigrafische opbouw en gaafheid van het bodemarchief binnen het onderzoeksterrein maken hier integraal deel van uit. Bovendien kan achterhaald worden of er archeologische resten of sporen aanwezig zijn in de bodem, en kunnen deze sporen verder onderzocht worden. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan beslist worden of verder onderzoek (opgraving) al dan niet aangewezen is. Na het vooronderzoek moeten minstens volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

Algemene onderzoeksvragen:

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, wat is de aard en de datering van de sporen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden? Houden ze verband met bepaalde activiteiten?
- Wat is bodemopbouw en -ontwikkeling ter hoogte van het onderzochte perceel?
- Wat is de datering en de samenstelling van de aangetroffen lagen?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie,...) en de archeologische sporen?
- Op welke hoogte bevindt zich de natuurlijke bodem?
- Hoe is de ondergrond opgebouwd? Kan het oorspronkelijke terreinverloop en eventuele ophogings- of afgravingslagen en verstoringen achterhaald worden?
- Is er sprake van een complexe stratigrafie binnen (bepaalde zones) van het plangebied?
  - o Indien ja; hoe is deze stratigrafie opgebouwd?
  - o Indien ja; waaraan is deze stratigrafie te relateren?

Specifieke onderzoeksvragen betreffende het plangebied en de locatie ervan binnen de historische stadskern van Poperinge:

- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de stadsgeschiedenis/stadsontwikkeling van Poperinge
- Zijn er eventueel nog sporen of resten die gelinkt kunnen worden aan de locatie van het "Rekhof", de plaats waar de lakens tijdens de middeleeuwen werden opgerekt en waarvan de straatnaam is afgeleid?

- Zijn er sporen of resten die gekoppeld kunnen worden aan een eventuele site met walgracht die mogelijk in de onmiddellijke omgeving van het plangebied gelegen is?

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ. Om te bepalen of het onderzoeksdoel is bereikt, gebruikt de erkend archeoloog de volgende criteria:

1. Oppervlaktecriterium

Aangezien het principe van het voorgestelde proefputtenonderzoek gebaseerd is op een statistische manier van werken is het van belang dat een voldoende ruime dekking wordt verkregen. Bovendien is het van belang dat de spreiding van de putten over het hele terrein gewaarborgd wordt zodat uitspraken kunnen worden gedaan over het hele terrein.

2. Inhoudelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden voldoende onderzoeken zodat uitspraken kunnen worden gedaan over onder meer datering, interpretatie en onderlinge samenhang van sporen.

3. Ruimtelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden zodanig onderzoeken dat hij een uitspraak kan doen over de ruimtelijke spreiding van één of meerdere archeologische vindplaatsen in het plangebied.

2.5 Onderzoeksstrategie, –methode en -technieken

Een algemene methode voor een vooronderzoek aan de hand van proefsleuven werd reeds besproken in het gemotiveerd advies. Hierbij werd eveneens een gemotiveerde keuze gegeven waarom proefsleuven gekozen werden als methode voor het vooronderzoek met ingreep in de bodem. Toch moeten enkele specifieke bepalingen voor de onderzoekslocatie worden opgesteld. Hierbij is de keuze van de locatie voor de verschillende proefsleuven essentieel. Voor het overige wordt voor de uitvoer van het veldwerk uitgegaan van de methode zoals voorgeschreven in dit programma van maatregelen en de Code Goede Praktijk.

Algemene methodologie

De standaardmethode van een proefsleuvenonderzoek schrijft de aanleg van parallelle sleuven voor. De ideale dekkingsgraad van de sleuven ligt tussen 10 en 15% van het plangebied. De sleuven zijn in regel 1.80 tot 2 m breed. De afstand tussen de sleuven bedraagt in regel niet meer dan 15 m (middenpunt tot middenpunt). Statistisch onderzoek en simulaties van sleuven op verschillende soorten vindplaatsen met diverse omvang hebben aangetoond dat met een dichtheid van 10% ongeveer 95% van alle vindplaatsen met een minimum omvang van 5 m in diameter worden opgespoord.

Hierbij geldt dat de kans dat lineaire structuren worden gemist groter is indien sleuven alle parallel in dezelfde richting worden gelegd. Om de trefkans op dergelijke structuren te vergroten, dienen dwarssleuven en/of kijkvensters te worden aangelegd. Binnen de CGP wordt een duidelijke richtlijn inzake de dekkingsgraad van een proefsleuvenonderzoek aangegeven: 10% van het terrein wordt onderzocht aan de hand van proefsleuven, 2.5% van het terrein wordt onderzocht aan de hand van

aanvullende kijkvensters. Indien afgeweken wordt van de dekkingsgraad tijdens de uitvoering van het veldonderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportage.

De aanleg van deze sleuven gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 1.80 tot 2 m breed. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er sprake is van meerdere potentiële archeologische niveaus, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Indien een spoor zich tegen de putwand bevindt, wordt het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden.

Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. De vergunninghouder is vrij in het bepalen van de noodzaak van aanvullende boringen en het aantal boringen.

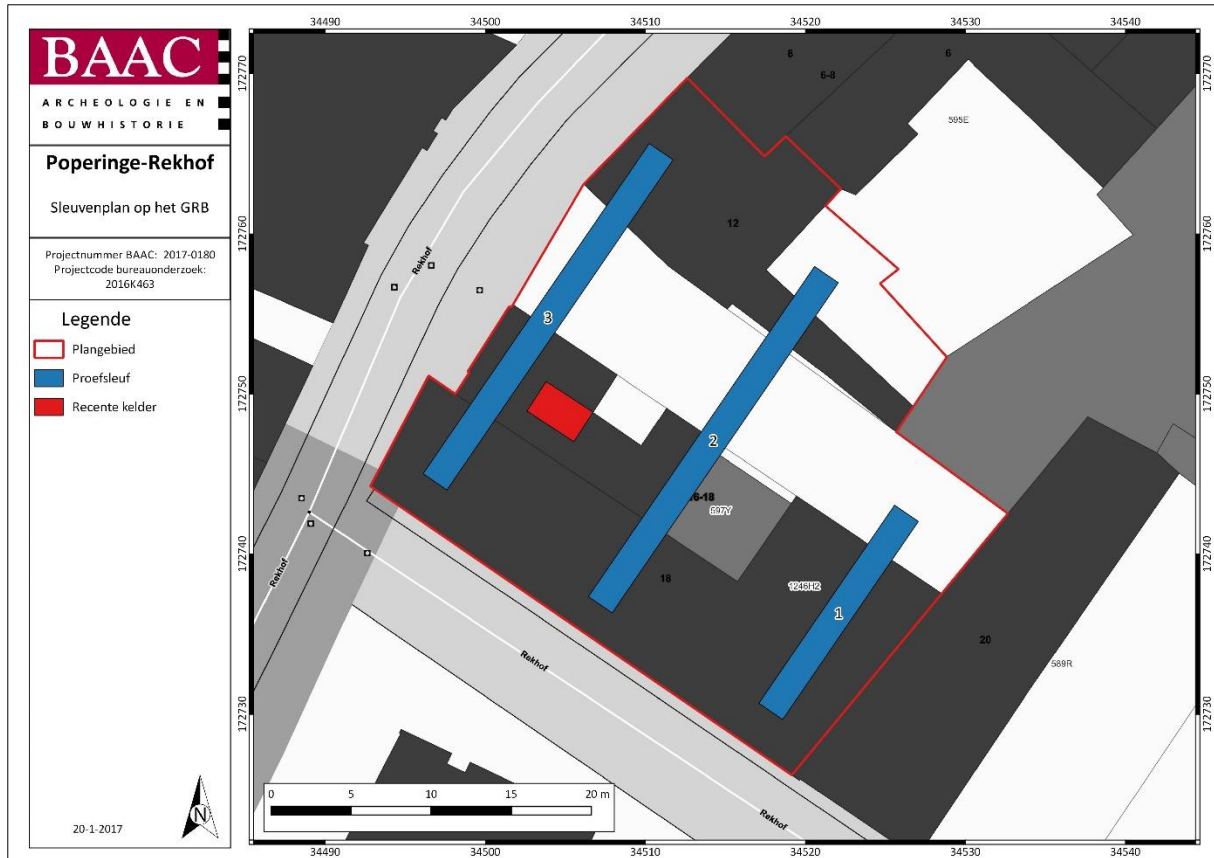
Per sleuf en minstens om de 100 m wordt machinaal een profielput aangelegd waarbij ca. 40 - 60 cm van de moederbodem zichtbaar is. De dekkingsgraad en inplanting van de profielen moeten tijdens dit onderzoek van die aard zijn dat ze volstaan om voldoende gefundeerde uitspraken te doen over de rest van het onderzochte gebied. Deze profielen worden opgeschoond voor zover de veiligheid en stabiliteit dit toelaten, gefotografeerd (voorzien van profielnummer, sleufnummer, noordpijl en schaallat). Desgewenst worden bijkomende maatregelen genomen om de veiligheid en stabiliteit te verzekeren. Alle bodemprofielen worden opgekuist, gefotografeerd (voorzien van profielnummer, sleufnummer, noordpijl en schaallat), ingetekend op schaal 1/20 en beschreven per horizont op basis van de bodemkundige registratie- en beschrijvingsmethodes. Voor elk bodemtype wordt minstens één referentieprofiel door de aardkundige van het projectteam gedocumenteerd en beschreven. Bij elke profielput wordt de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op plan gebracht.

Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Ingezamelde vondsten worden op plan gezet met vondstnummer en de code Md. Ingezamelde metaalvondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal. Indien sporen worden gecoupeerd in functie van het beantwoorden van de vooraf opgestelde of door voortschrijdend inzicht opgeworpen onderzoeksvragen, worden de coupes ingemeten, getekend (schaal 1:20) en gefotografeerd.

Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Specifieke Methodologie

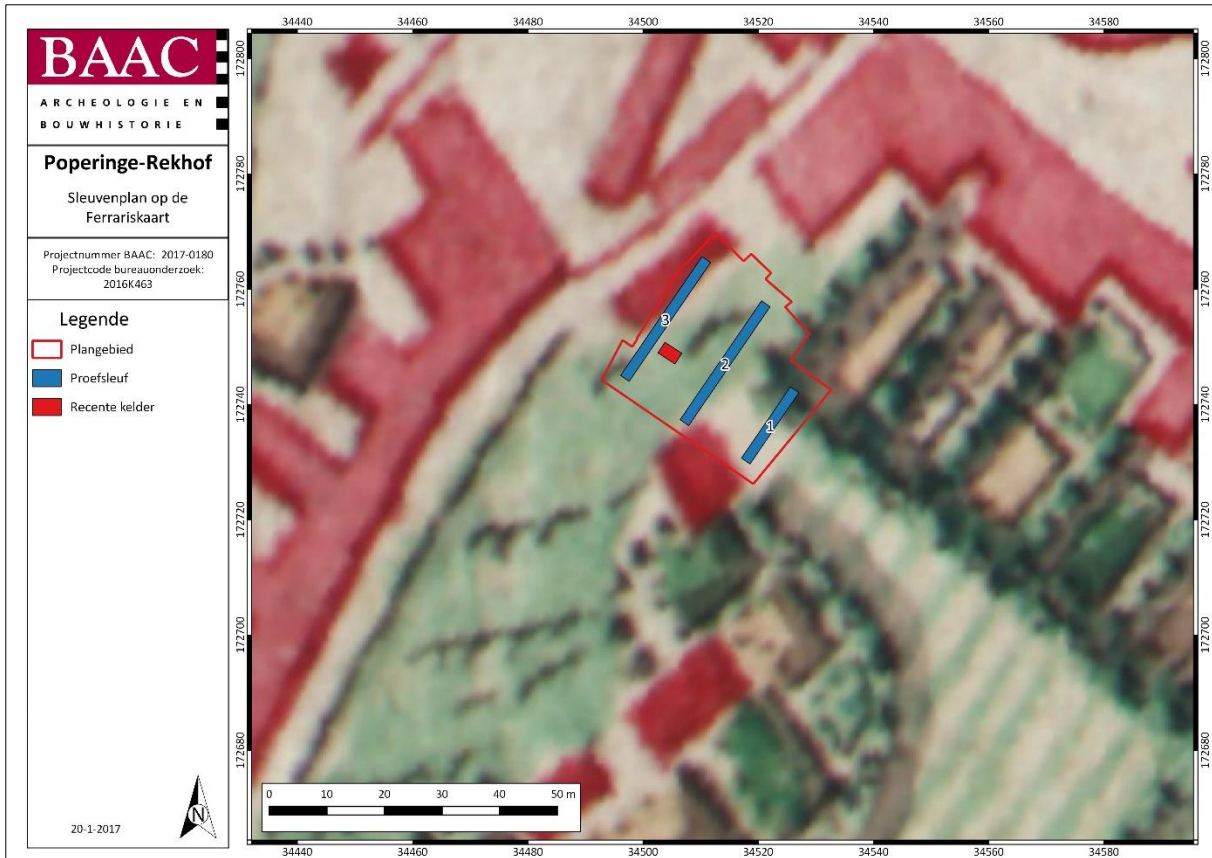
Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek werd een proefsleuvenplan opgesteld (zie Figuur 2 en Figuur 3). BAAC stelt voor om in het plangebied 3 proefsleuven aan te leggen. De specifieke locatie van de proefsleuven werd gekozen in functie van de onderzoeksvragen en de geplande verstoringen. Daarnaast is het de bedoeling om zo veel mogelijk historische informatie met betrekking op de occupatiegeschiedenis op het onderzoeksterrein te verzamelen tijdens deze onderzoeksfase. De onderlinge afstand tussen de sleuven is iets minder dan 15m, maar hiervoor werd gekozen om een zo goed mogelijke dekkingsgraad voor het gehele plangebied.

Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied en de proefputten op het GRB (AGIV, 2016).

De locaties van proefsleuf 1 en 2 werden gekozen op basis van de halvemaanvormige structuur die zichtbaar is op de kaart van Feraris ten zuidwesten van het plangebied (zie Figuur 3) en die mogelijk teruggaat op een site met walgracht of een motte. Proefsleuf 3 is gelegen langs het Rekhof en is bedoeld om eventuele resten van oudere bewoning langs deze straat op te sporen. In deze sleuf is de kans ook aanwezig op het aantreffen van een meer complexe stratigrafie. Indien nodig dienen hier dus enkele aanvullende proefputten te worden aangelegd om een duidelijk zicht te krijgen op de stratigrafische opbouw van het archeologische bodemarchief. De methode van aanvullende proefputten zal hieronder meer in detail besproken worden.

Het deel van het onderzoeksterrein waar de geplande werkzaamheden het archeologische bodemarchief bedreigen, heeft een oppervlakte van ca 914 m². De gezamenlijke oppervlakte van de 3 proefsleuven bedraagt ca 115 m². Het onderzoek heeft met andere woorden een dekkingsgraad van ongeveer 12.5 %.

Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied en de proefputten op een uitsnede van de Ferrariskaart (Koninklijke Bibliotheek van België, 2016).

Aanvullende proefputten

Op basis van het bureauonderzoek werd uitgegaan van de onderzoeksmethodiek die passend is bij een site zonder complexe stratigrafie (Code van Goede Praktijk, paragraaf 8.6.2). Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek duidelijk wordt dat op bepaalde delen van het terrein wél sprake is van een complexe stratigrafie, zal de onderzoeksmethodiek hierop worden aangepast conform de Code van Goede Praktijk, paragraaf 8.6.3, dit met goed onderbouwde argumentatie.

Van proefputten wordt in de regel de volledige stratigrafische sequentie onderzocht. De proefputten worden aangelegd met een opgravingsvlak per archeologisch relevant niveau om een zicht te krijgen op de verticale stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones. Elke proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en wordt als zodanig geregistreerd. De diepte van de proefput omvat alle aanwezige sporen, voor zover dit relevant is voor de vraagstellingen van het onderzoek. De diepte van de aan te leggen vlakken wordt bepaald tijdens het veldwerk zelf op basis van de ervaring van de veldwerkleider. Na het opgraven van elk vlak wordt geverifieerd, op basis van de vaststellingen uit de putwanden en door middel van lokale verdiepingen van het opgravingsvlak, of er zich dieperliggende niveaus met archeologische sporen of vondsten voordoen. In voorkomend geval wordt een nieuw opgravingsvlak aangelegd en onderzocht. Indien de diepte van de proefput de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie niet bereikt, worden per proefput enkele boringen of sonderingen tot in de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie geplaatst om de stratigrafie in kaart te brengen.

De aanleg van de proefputten gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er sprake

is van meerdere potentiële archeologische niveaus, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Wanneer archeologisch relevante sporen worden aangetroffen, worden deze gedocumenteerd volgens de methoden opgelegd in de Code Goede Praktijk.

Van elke proefput wordt het lengte-profiel gedocumenteerd. Deze profielen worden opgeschoond voor zover de veiligheid en stabiliteit dit toelaten, gefotografeerd (voorzien van profielnummer, sleufnummer, noordpijl en schaallat), ingetekend op schaal 1/20 en beschreven conform de Code Goede Praktijk.

Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Indien sporen worden gecoupeerd in functie van het beantwoorden van de vooraf opgestelde of door voortschrijdend inzicht opgeworpen onderzoeksvragen, worden de coupes ingemeten, getekend (schaal 1:20) en gefotografeerd. Indien er sporen in een vlak aanwezig zijn die door verdiepen naar een tweede (of volgend) archeologisch vlak worden vernietigd, worden deze zeker gecoupeerd, geregistreerd en volledig afgewerkt alvorens een dieper vlak wordt aangelegd.

In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. De erkende archeoloog is vrij in het bepalen van de noodzaak van aanvullende boringen en het aantal boringen.

Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Ingezamelde vondsten worden op plan gezet met vondstnummer en de code Md. Ingezamelde metaalvondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal.

Na afloop van het onderzoek worden de putten gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

2.6 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

3 Lijst met figuren

Figuur 1: Situering van het onderzoeksgebied op de Kadasterkaart	7
Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied en de proefputten op het GRB (AGIV, 2016).....	11
Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied en de proefputten op een uitsnede van de Ferrariskaart (Koninklijke Bibliotheek van België, 2016).	12